

MAHALLEYE DÖNÜŞEN KÖYLER ÜZERİNE BİR İNCELEME*

AN INVESTIGATION ON THE VILLAGES TRANSFORMED INTO NEIGHBORHOOD

Fatma AYDIN¹, Nilüfer NEGİZ²

1. Yüksek Lisans Mezunu, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, aydin.fatmay92@gmail.com,

2. Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, nilufernegiz@sdu.edu.tr, https://orcid.org/0000-0002-4211-9689

Makale Türü Article Type
Araştırma Makalesi Research Article

Başvuru Tarihi Application Date
24.09.2019 09.24.2019

Yayına Kabul Tarihi Admission Date
08.11.2019 11.08.2019

DOI
10.20875/makusobed.624104

* Bu makalede, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalında tamamlanan “6360 Sayılı Kanun Kapsamında Mahalleye Dönüşen Köyler: Yapısal Ve İşlevsel Açından Bir İnceleme (Manisa Örneği)” isimli Yüksek Lisans Tezinin bulgularından yararlanılmıştır

Öz

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 30 büyükşehirde köyler mahalleye dönüşmüştür. Bu dönüşümle kırsal alanı ifade eden ve 442 sayılı Köy Kanunu'na tabi köyler, tüzel kişiliklerini kaybetmiştir. Köyler mahalle olarak kent yönetimine dahil olmuştur. Mahalle sayısı artarken köy sayısı azalmıştır. Köylerin mahalleye dönüşmesiyle gelen değişikliklerle 6360 sayılı Kanun, literatürde geniş yer bulmuştur. Bu çalışmada, kanunun yeni mahallelere etkisi araştırılmış ve Manisa'nın Köprübaşı ve Selendi ilçesindeki bazı yeni mahallelerde vatandaşın yönetimden ve sunulan hizmetlerden memnuniyetinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Saha bulguları araştırma evreninde bu kanunun vatandaş tarafından henüz anlaşılmadığı ve hem hizmet hem de yönetsel açıdan araştırma alanında yetersiz olduğu sonucunu sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: 6360 Sayılı Kanun, Köy Yönetimi, Mahalle, Hemşehri Memnuniyeti,

Abstract

With the Law No. 6360 on the Establishment of the Fourteen Metropolitan Municipalities and Twenty-seven Districts and the Amendment of Certain Laws and Decrees on the Decree Law villages have become neighborhood in thirty metropolitan cities. With this transformation, the villages, which express the rural area and subject to the Village Law No. 442, have lost their legal personality. The villages were included in the city administration as a neighborhood. While the number of neighborhood is increasing, the number of village decreased. With the changes that the villages transformed into the neighborhood, law numbered 6360 was entered in the literature. In this study, the effect of the law on new neighborhoods was investigated and it was aimed to measure the satisfaction of the citizen. In some new neighborhoods in Manisa's Koprubasi and Selendi districts. Field findings show that this law was not well understood by the administrator and the citizen and it was concluded that the administration was inadequate for the villagers as administrative and service.

Keywords: Law Numbered 6360, Village Administration, Neighborhood, Citizen Satisfaction,

1. GİRİŞ

Bir şehrin bir kasabanın, büyükçe bir köyün bölündüğü parçalardan her biri olarak tanımlanan mahalle, Türk tarihinde kendi kültürüne ve İslam inancına göre şekillenmiştir. Mahalle ya da kentin, yaşam alanının parçalara ayrılmasının tarihi, kentlerin planlamasına hatta kentlerin tarihine kadar uzanır. Antik dönemin kadim uygarlıkları olan ve kent tarihini başlatan Mısır, Yunan ve Roma’da kentsel mekânın parçalara ayrılması bilinmektedir. MÖ. V. Yüzyılda Hippodamos’un geliştirdiği ızgara plan bu anlamda önemli bir başlangıçtır. 1071 Malazgirt ile Anadolu’ya giren Türkler, dönemin uygarlıklarından devraldıkları kentleri, kendi kültürleri bağlamında şekillendirmişlerdir. Ortaylı’nın da ifade ettiği üzere, kentte mahalle taşrada köy, Osmanlı yönetim sisteminin klasik dönemden itibaren hep en temel/alt birimi olmuştur. Ayrıca mahalle bugünkünün aksine; ailenin içinde bulunduğu ve köy topluluğu ile etnik-dini ve hukuki bağı olan yapıdır (2001: 3, 21). Bu durum, Osmanlı’nın teokratik geleneksel yapısı ile alakalıdır. Osmanlı yönetiminde Tanzimat öncesi dönemde yönetim; eyalet (beylerbeyi), sancak (sancakbeyi), kaza (kadı), nahiye (naib) ve mahalle (imam) biçiminde şekillendiği için, mahalle hem toplumsal hem de yönetsel anlamıyla önemli bir idari birimdir. Müslüman mahalleleri cami ya da mescitlerin etrafında oluşurken, gayrimüslim mahalleleri kilise ve havralara yakın konumlandırılırdı. Bu temel kurgu ile Alver, Osmanlı’da kentin mahalle mahalle inşa edildiğini ifade eder (2010: 117).

Bu çalışmada, mahalle tarihsel ve mevzuat açısından ele alındıktan sonra; özellikle 2014 yılı sonrasında yaşanan, köy yerleşimlerinin tüzel kişiliğini kaldırarak kente mahalle olarak eklenen kökleri ile eski ama kimlik olarak yeni yerleşim alanı olan mahallelerde dönüşümün etkileri bir saha çalışması ile Manisa evreninde ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Manisa Büyükşehir Belediyesine bağlı Köprübaşı Büyükşehir İlçe Belediyesi ve Selendi Büyükşehir İlçe Belediyesinden mahalleye dönüşmüş 4’er köy seçilerek belirlenmiştir. Araştırmada nicel araştırma yöntemi olarak anket yöntemi kullanılmış ve her iki ilçeden belirlenen eski köy yeni mahalle sakinleri ile görüşmeler gönüllülük esasına göre yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Çalışmada temel çıkış noktası köy yönetiminden mahalleye geçiş sonrasında köy/mahalle sakinlerinin bu dönüşümün etkilerine yönelik tutumlarını yönetim ve hizmet sunum pratiği anlamında ortaya koymak olmuştur. Bu amaç ile söz konusu dönüşümün etkileri hizmet sunum pratiği ve yönetsel etkilerin değerlendirilmesine yönelik olarak anket formu, likert tipli sorularla hazırlanmıştır. 6360 sayılı kanun ile ilgili yürürlük aldığı günden itibaren çok sayıda çalışma yapılmış ancak köy-mahalle dönüşümünün yaşandığı metropollerde saha çalışmaları sayıca azdır. Bu nedenle çalışma mikro düzeyde tek bir metropoliten kenti odağına almış olsa da; eski köy yeni mahalle deneyimlerinin ortaya koyulabilmesi bağlamında önem arz etmektedir.

2. KAVRAMSAL VE TARİHSEL GELİŞİMİYLE MAHALLE

Mahalle, “bir yere inmek, konmak, yerleşmek” anlamına gelen hall (halel ve hulul) kökünden türetilmiş bir mekân ismi (Yel ve Küçükaşçı, 2003: 323-326), aynı zamanda “mahal” olarak da kullanılmış, sonradan “mahalle” olarak Türkçeye geçmiş ve şehrin bir semti manasını almıştır. Herkes tarafından kabul edilen bir tanımlı olmamakla birlikte, sözlük ve diğer referanslarda mahalle, “*Bir kentin, bir kasabanın, büyükçe bir köyün, yönetim bakımından bölündüğü, yapı bölgeliklerinden ve insan topluluklarından oluşan en küçük parçalardan her biri*” olarak tanımlanmaktadır (TDK). Sosyolojik olarak mahalle; birbirini tanıyan, bir ölçüde birbirinin davranışlarından sorumlu ve sosyal dayanışma içinde olan kişilerden oluşmuş bir topluluğun yaşadığı yerdir (Ergenç, 1984: 69). Blowers, mahallenin toplulukla aynı anlamda kullanılabilmesi için “karşılıklı etkileşimi” zorunlu bir koşul olarak kabul etmiştir (Bulut ve Kara, 2001: 33). Benzer şekilde Baday da, Bourdieu’den aktarımında, “her mahalleli, mahallede var olan Habitus’un içine doğar. Bu habitus mahallenin ahengini korumak için gerekli olan ve mahallede yaşayan her insanın edinmesi gereken bir olgudur” demektedir (2011: 18-19). Yönetsel olarak mahalle, hem en küçük idari hem de yerel örgütlenmenin ilk basamağını oluşturan idari bir birimdir. Binalar sokakları, sokaklar mahalleleri, mahalleler de kentleri oluşturur. İnsanlar ya kentin yönetimindeki mahallelerde ya da köylerde oturmaktadırlar. Kavruk’un ifadesiyle insanlar “*ya köylüdür ya da mahalleli*” (2004: 3). Mahallenin varlık nedeni; mobilizasyonu takip edebilmek, kontrol kurabilmek, bilgi-kayıt envanterine sahip olabilmek gibi merkezileşme çabalarına cevap verebilecek bir yönetsel girişimdir (Alada Bayramoğlu, 2008: 62). Mahalle, bütün bu işlevsel değerler birlikte düşünüldüğünde bütünlüğü sağlayan bir yapıdır.

Mahallenin oluşumu ve gelişimi kentlerin oluşumu ve gelişimiyle orantılıdır. Osmanlı öncesi dönemde Orta Asya ve İran coğrafyasından Anadolu’ya yönelen yerleşik ya da yarı yerleşik veya göçebe kültüre sahip

Türkmen toplulukları, Bizans egemenliğinden devralınan yerleşim alanlarını Türk kültürüne göre şekillendirdiler. Selçuklu, kenti yeniden kurgularken önceki kültürün oluşturduğu kentin temeli olan; dini yapı, yönetim mekanı kale ve ekonomik mekanı oluşturan Pazar/çarşı odakları üzerinden kendi kültürel şekillendirmesini yapmıştır. Selçukludan Osmanlıya geçişte de dini-sosyal-kültürel kodları aynı olan bu kültür yayılımı, yine ve artarak devam etmiştir. Osmanlı klasik dönemi için mahalle, şehir ve kasabalarda görülen ve mahallelinin tahrir defterlerinde adları tek tek kaydedilmiş vergi mükelleflerinin oluşturduğu bir topluluk olarak da tanımlanır (Baday, 2011: 24). Osmanlı Mahallesi, klasik Türk-İslam şehirlerinin mahalle özelliklerini gösterirken; aynı zamanda da Osmanlı kent yönetiminin aktörleri vakıflar ve loncaların yanında kent yönetiminin de bir parçası olmuştur (Alada Bayramoğlu, 2008: 66-70). Mahalle, 19. yüzyılın son çeyreğine kadar farklı gelir grupları, farklı etnik grup ve dinden oluşan heterojen bir yapıyı ifade etmektedir. Sadece kentin bir parçası olarak değil; toplumsal yapının şekillenmesinde ve toplumsal ilişkilerin düzenlenmesinde önemli bir araçtır. Komşuluk ilişkileri bu anlamda güzel bir örnektir. Cami, mahalle mektebi (sıbyan okulu), çeşme, hamam, mahalle pazarları ve kahvehane gibi kamusal ve özel mekânları ile toplumsal nitelikli pek çok işlev, mahalle sisteminde üstlenilmiştir. Bu yönüyle her mahalle sosyal, kültürel ve idari bir birimdir (Ortaylı, 2011: 107).

16. yüzyıldan itibaren devlet yönetimi ile halk arasındaki ilişkileri, mahalle seçkinlerinden oluşan Eşraf ve Ayan meclisleri düzenlerken; mahallenin asıl yöneticisi 19. yüzyılın ilk yarısına kadar imam, haham veya papaz olmuştur. Padişah tarafından “Berat-ı Şerif” verilerek göreve gelen imamlar, mahallenin hem yöneticisi hem dini işlerden sorumlu görevlisi hem de her yönüyle bir kamu önderi rolüyle sosyal bir katalizör olarak düşünülebilir. Mahalleyi yöneten imamın en önemli görevi, mahalle sakinlerine salınan vergilerin paylaşılması ve toplanması işini yürütmektir (Ortaylı, 2011: 107). İşleyişiyle, yapısıyla, görevleriyle Osmanlı yaşamını geleneksel, yönetsel, sosyal ve dini olarak güzel biçimde ifade eden mahallelerde asayiş ve güvenlik sorunları doğunca yönetiminde düzenlemeye gidilmiştir. Bu düzenleme 1829’da İstanbul’da ve 1833’te taşrada muhtarlık kurumuna geçiş biçiminde yaşanmıştır. 1829’da İstanbul’da kurulan muhtarlık İstanbul’a olan yoğun göçün önüne geçmek, imamların özellikle “mürur tezkeresi” konusunda yaptığı yolsuzlukları engellemek, ulemanın iktidarını kısıtlamak, yöneticilerin yönetim konusundaki keyfilğine son vermek ve halk-devlet ilişkisini iyileştirmek amaçlarını taşıyordu. Aynı zamanda İstanbul’da 1826’da yeniçeri ocağının kaldırılmasıyla oluşan yönetim ve kentsel hizmet sunumundaki boşluk muhtarlık kurumu ile doldurulmak istenmiştir (Arikboğa, 1999: 109; Kavruk, 2018:114).

Muhtarlığın taşrada kuruluşu nedeni ise, merkezi yönetimin yerel yönetim üzerindeki kontrolünü kaybetmesiyle ortaya çıkan karmaşa ve bozulan asayişi sağlamak, merkezi idarenin otoritesini yeniden sağlamlaştırmak olmuştur (Kavruk, 2018: 115). Taşradaki muhtarlık teşkilatının nasıl kurulacağına, seçilenlerin görevlerinin neler olacağına dair açıklamalar fermanlarla vali, mutasarrıf ve mütesellimlere bildirilmiştir (Çadırcı, 1991: 38). Muhtarlık, İstanbul’da atama ile belirlenirken; taşrada mahallede halkın güvenini kazanmış kişilerden seçim yoluyla belirlenmekteydi (Çadırcı, 1993: 6,7). İstanbul mahallelerinde uygulamaya koyulan muhtarlık taşrada ilk olarak Kastamonu’da uygulanmıştır (Ortaylı, 2011: 108). Muhtarlık teşkilatının kurulmasından sonra şehirde her mahallede muhtar-ı evvel (birinci muhtar) ve muhtar-ı sani (ikinci muhtar) olmak üzere ikişer muhtar yer almaktaydı (İnalçık ve Göyünç, 1984: 76). Seçilen muhtarları kadı, siciline geçirip defter nazırlığına bildiriyordu (Kavruk, 2004: 56-57; Kavruk, 2018: 117). Her sancak merkezinde nazırlar, muhtar sayımıyla kendilerine bildirilen muhtarların listesini yapıp, hükümet merkezindeki Ceride Nezaretine göndermekte, burada incelendikten sonra ise padişaha onaya sunulmaktaydı. Bu işlemlerden sonra muhtarlara darphanede mühürler hazırlanıp yollanırdı (Kavruk, 2004: 171; Kavruk, 2018: 117). Tanzimat’a kadar mütesellimler tarafından denetlenen muhtar, bu tarihten sonra mutahassıllar ve zaptiye amirlerince denetlenmekteydi (Bayraktan, 2005: 103). Günümüzde “recall” olarak bilinen ve Türkiye’de henüz hiç uygulama örneği görülmemeyen “geri çağırma”, Osmanlı’da mahalle muhtarları için uygulanıyordu. Halk muhtardan memnun olmazsa “geri çağırma” ile muhtarı görevinden azledebiliyordu. Söz konusu bu uygulama, mahalle yönetimlerinin özellikle muhtarlık kurumu ile birlikte yerel demokrasinin hayata geçirilebildiği önemli bir alan olduğunu göstermektedir. Osmanlı klasik idaresinin yapı taşı olan mahalle ve yönetimi, İmparatorluk döneminde ve Cumhuriyet’in modernleşme sürecinde, merkezi ve yerel idari kurumlar ile mahalle halkı arasında tampon görevi üstlenmiş bir yapıdır. Bu yönüyle hem merkezin beklentilerini hem de mahalli alandan talepleri karşılamaya çalışan, kimi zaman telafi edici kimi zaman ikame edici kimi zaman da aracılı roller üstlenen bir kurumdur (Arikboğa, 2018: 24).

19. yüzyılın yarısından sonra idare sistemimiz yeni bir döneme Tanzimat ile girer. 1855 yılı özellikle mahalli alanların düzenlenmesi konusunda ilk ve en önemli adımın atıldığı yıl olmuştur. Göçlerle büyüyen

mahalli alanların hizmetlerinin de daha üst elden görülme ihtiyacı ve düzenli kentsel hizmetleri vermek üzere mahalli alanlarda belediye teşkilatlanmasına gidilmiştir. 1855'te İstanbul'da Şehremaneti (İstanbul Belediyesi) kurulur ve yeni bir dönem başlar. Bu adımla mahalli alan ölçeği artık mahalleden kente/belediyeye doğru değişir. Belediye, yerel yönetim alanında asıl aktör konumuna gelirken; mahalle muhtarlığı yardımcı konuma çekilir. Bu rol, 1855 ve sonrasında yapılan yasal düzenlemelerde de görülmektedir (Arıkboğa, 2018:24). Muhtarlık kurumu yasal statüsünü 1913 yılına kadar sürdürmüş, yasal olarak bir yerel yönetim birimi olarak varlık göstermiş ancak şehirlerde asıl sorumlu belediye olduğu için yardımcı rolüyle varlığını devam ettirmiştir. 1864 ve 1871 Nizamnamelerinde yer alan ancak 1913 yılındaki düzenlemede (İdare-i Umumiye-i Vilayet Kanunu) yer verilmeyerek yasal dayanağını kaybeden mahalle yönetimi; 1918 yılında İçişleri Bakanlığının (muhtar ve ihtiyar kurulu üyelerinin yerel geleneklere göre seçiminin yapılmasını bildiren genelgesiyle) izniyle varlığını sürdürmüştür. Sonuç olarak 1913 yılından 1933 yılına kadar mahalle muhtarlığı hukuki dayanağı/zemini olmadan devam etmiştir.

1930 yılında 1580 sayılı Belediye Kanunun yürürlüğe girmesinin ardından 1933 yılında muhtarlık kaldırılmış¹ görevleri konusuna göre başka birimlere yüklenmiştir. Ancak 1943 yılında yarattığı boşluğun ikame edilememe sorunu yaşanmış olmalı ki, yeniden tesisi için hazırlıklar başlatılmıştır. 05.04.1944 tarihli 4541 sayılı “Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanun”un 26.04.1945’den itibaren uygulamaya geçmesiyle, muhtarlık yeniden tesis edilmiştir. 18 Ocak 1984 yılında 2972 sayılı Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkındaki Kanun ile 4541 sayılı kanunda yer alan muhtarlık ve ihtiyar heyeti seçimi, bu kanunla yeniden düzenlemiş ve halen yürürlüktedir. 2000 sonrasında ülkemizde önemli idari düzenleme sürecine geçilmiştir. Bu dönemde ilk kez mahalle yönetiminin tanımının 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda “*belediye sınırları içinde, ihtiyaç ve öncelikleri benzer özellikler gösteren ve sakinleri arasında komşuluk ilişkisi bulunan idari birimdir*” şeklindeki yapıldığını görmekteyiz. Ayrıca yine aynı kanunda kurulması öngörülen Kent Konseyleri yoluyla da mahalle muhtarlıklarına önemli bir temsil imkânı sunulmuş, 24. madde açıklanan İhtisas Komisyonların oluşumunda da mahalle muhtarlıkları gerektiğinde görüş bildirmek ve toplantılara katılmak yoluyla önemli bir paydaş sayılmıştır. Bu düzenlemeye ek olarak, hem mahalle hem de köy yerleşim birimleri ile ilgili olarak metropoliten alanda en köklü değişim 2012 yılında 6360 sayılı “On Üç Büyükşehir Belediyesi ve 26 İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun” ile yaşandığı ortadadır. Kanunla 2014 mahalli seçimleri sonrasında büyükşehirlerde bulunan köyler mahalleye dönüşmüş, tüzel kişilikleri kaldırılmıştır. Metropoliten olarak tanımlanan mahalli alanlarında köy mahalli birimini kaldırıp yeni mahalleler ile metropoliten olmayan illerinde ise klasik üçlü yerel birimleriyle 2014-2019 yılları arasında yerel yönetim sistemimizde değişimin hazırlık evresi tamamlanmıştır.

3. ÖNCÜ ÇALIŞMALAR

Yerel yönetim reformunun devamı niteliğindeki 6360 sayılı Kanun ile ilgili;kanunun getirdikleri, değiştirdiği sistem ve eleştiriler üzerine odaklı çalışmalar ile literatüre katkı sağlanmıştır. Burada da sunulan öncü niteliğindeki pek çok çalışma içinde odak noktası köy/mahalle yönetimi olan ve saha bulguları ile beslenen çalışmalar, kent ve kentleşme anlamında köklü bir geçmişe sahip Türk yönetim geleneği içinde önemli rol üstlenmiş köy/mahalle idari birimini anlamak ve gelecek önerileri yapabilmek bağlamında oldukça değerlidir. 6360 sayılı Kanunun uygulama sürecine ilişkin özellikle 2014-2019 aralığında uygulanma sürecinin sonuçlarını anlayabileceğimiz her bir mikro ölçekli araştırmanın, alana katkı sağlayacağı inancı ile söz konusu makale kaleme alınmıştır. İlgili literatürden seçilen çalışmalar aşağıda sunulmaktadır.

Konuya ilişkin Tekin’in “6360 Sayılı Yasanın Büyükşehirlere Bağlı İlçeler Bağlamında Getirdiği Değişim: Bozkır İlçesi Örneği” çalışmasında Türkiye’deki büyükşehir yönetiminin gelişimi 1982 yılından itibaren değerlendirilmiş, 6360 sayılı kanunla gelen temel değişiklikler ele alınmış, Konya/Bozkır örneği üzerinden değişim irdelenmiştir (2016a: 1245-1262). Bingöl, Yazıcı vd.’nin “İl Sınırında Büyükşehir Belediye Modeli: Kocaeli Deneyimi” eserinde genel olarak Türkiye’deki yönetim sisteminde yapılan değişiklikler ele alınırken Kocaeli ili özelinde durulmuş büyükşehir belediyesi olmasından bu yana ortaya çıkan değişiklikler idari hukuki mali açıdan ortaya konulmuştur (2013: 1-149). Adıgüzel “6360 Sayılı Yasa’nın Türkiye’nin Yerel Yönetim Dizelgesi Üzerine Etkileri: Eleştirel Bir Değerlendirme” makalesinde Türkiye’nin yerel yönetim öyküsünde köy yönetimlerini 1924 Köy Kanunu çerçevesinde ele almıştır. 6360 sayılı kanun değerlendirmesinde köylerdeki genel değişikliklerden bahsedilerek, kanunun yerel yönetim dizgisi, yerel

¹ 2295 sayılı Belediye Teşkilatı Olan Yerlerdeki Muhtar ve İhtiyar Kurullarının Kaldırılması Hakkında Kanun.

siyaset, yerel mali yapı ve kentleşme gibi konularda önemli değişimleri de beraberinde getireceğinden bahsetmiştir (2012: 153-176). Ayyıldız, Çiçek vd.'nin "6360 Sayılı Büyükşehir Yasasının Kırsal Kesime Olası Etkileri" makalesinde, 6360 sayılı kanunun kırsal kesime sağlayacağı avantajlar ve dezavantajlar ele alınmıştır (2016: 280-285). Tekin ve Söylemez'in "Türkiye'de Büyükşehir Yönetimi ve 6360 Sayılı Yasanın Getirdiği Değişim: Konya Örneği" makalesinde genel hatlarıyla Türkiye'deki büyükşehir yönetimine geçmişten bugüne değinilmiş, Konya örneği üzerinden 6360 sayılı kanunun etkisine değinilmiş ilçeler, mahalleye dönüşen belde ve köyler sıralanarak, mali yapı, yatırımlar ve hizmetler açısından konu irdelenmiştir (2016b: 1435-1449). Demiral ve Evin'in "Malatya Büyükşehir Belediyesi: Arakentten Bütünkente Bir Dönüşüm Hikâyesi" çalışmasında Malatya belediyesinin tarihsel gelişiminden bahsedilmiştir (2014: 77-87). Ökmen ve Arslan'ın "Türkiye'de 6360 Sayılı Yasa İle Yeni Kurulan Büyükşehir Belediyeleri: Manisa Büyükşehir Belediyesi Örneği" çalışmasında Manisa Büyükşehir Belediyesi'nin 6360 sayılı kanun öncesi ve sonrası durumu değerlendirilmiş, genel değişiklikler il özelinde ele alınmıştır. İl genelinde yeni oluşan ve mevcut ilçelerdeki değişiklikler ve köylerin ve beldelerin mahalleye dönüşmesine değinilmiştir (2014: 88-101). Gürbüz, Yıldırım vd.'nin "Büyükşehir Belediye Kanunu'nun Kahramanmaraş İli Ölçeğinde Analizi" çalışmasında, Kahramanmaraş örneğinde idari değişiklikler ele alınırken; mali ve hizmet açısından kapsamlı bir araştırma yapılmış ve bunlar sonucunda Kahramanmaraş'ın büyükşehir olması konusunda yeterliliğe sahip olduğu tespit edilmiştir (2014: 102-105). Yıldız Özsalmanlı'nın "Muğla Kenti ve Muğla Büyükşehir Belediyesi Yönetimi" (2014: 136-159) ve Gezgüç, Aldemir vd.'nin "6360 Sayılı Kanun ve Muğla Örneği" (2015: 461-477) çalışmalarında, 6360 sayılı kanunun etkileri Muğla örneği üzerinden ele alınmış, dönüşümün olumlu-olumsuz etkileri saha çalışmaları bağlamında ortaya koyulmuştur. Göküş ve Alptürker'in "6360 Sayılı Yasa ile Köy Yönetiminden Mahalle Yönetimine Geçiş Sonrası Etkin Hizmet Sunumuna İlişkin Muhtarların Görüşü: Silifke Köyleri Örneği" çalışmasında kanunla birlikte çok tartışılan optimum büyüklük ve ölçek sorunu açıklanmıştır. 6360 sayılı kanunla birlikte mahalleye dönüşen köylerde, belediye tarafından sunulan hizmetlerin etkin bir şekilde sunulup sunulmadığına ilişkin olarak mahalle muhtarları ile yapılan görüşmeler araştırmanın sahasını oluşturmuştur (2016: 67-86). Karaaslan'ın "Nasıl Bir Yerel Yönetim? 6360 Sayılı Kanun Üzerine Bir Değerlendirme" çalışmasında yerel yönetimlerin gelişimi ele alınırken, model ve ölçek sorunu işlenmiştir. 6360 sayılı kanundan genel olarak bahsedilmiş, tüzel kişiliği kaldırılan birimler bağlamında konunun demokrasi, özerklik ve Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı açısından değerlendirilmesi yapılmıştır (2012-2013:123-162). Günal, Atıvrud.'nin "6360 Sayılı Yasanın Yerelleşme Bağlamında Değerlendirilmesi" çalışmasında 6360 sayılı kanunla gelen değişikliklere yer verilirken; köylerin kaldırılmasıyla ilgili durum ayrıca incelenmiştir (2014: 55-70). Sürmeli'nin "Türkiye'de İç Göçün Değişim ve Dönüşümü: Kentten Kıra Yöneliş" (2017: 275-286) çalışmasında 6360 sayılı kanunla kırsal alana girmesiyle kırsal alandaki insanların da kentli sayılması meselesi üzerinde durularak; köylerin kentleşmesi yerine kentlerin köyleştirilmesi sorunu tartışılmıştır. Kılınç Ürkmez ve Zengin Çelik'in "6360 Sayılı Yasayla Mekânsal İlişki Sisteminin Kır-Kent İkileminde Yeniden Yapılanışı ve Yerel Yönetimler: Kayseri İli Örneği" çalışmasında 6360 sayılı kanunun etkileri ele alınırken köyün tüzel kişiliğinin kaldırılmasının köy geleneğinin yok etmesi, köy-mahalle ikilemi ve bu durumlardan yaşanan memnuniyet/memnuniyetsizlik saha incelemesi ile ortaya koyulmaktadır (2016: 69-94). Çukurçayır, Negizvd.'nin "6360 Sayılı Kanun Uygulamasında Köy(lü) mü Mahalle(li) Mi?: Katıl(a)mayanlar Açısından Bir Değerlendirme" çalışmalarında, kanunla köylerde gerçekleşen değişimler ve bu değişimler üzerine yapılan eleştiriler ele alınmıştır. Denizli'nin Mezkefendi ilçesine mahalle olarak bağlı Kumkısıık, Salihaga ve Çeltikçi köylerinde görüşme yöntemi ile yapılan çalışmada, köylü-kentli ikilemi sosyo-pikolojik perspektifte tartışılmıştır (2014:221-232). Yıldırım, Gül vd.'nin "İl Mülki Sınırı Büyükşehir Belediye Modelinin Getirdiği Yenilikler" çalışmasında köylerin tüzel kişiliğinin kaldırılmasının hukuka aykırılığı tartışılmıştır (2015: 205-229). Barbak'ın "6360 Sayılı Kanun ve İllerde İç Güvenlik Yönetiminde Değişim" çalışmasında 6360 sayılı kanun kapsamında köy tüzel kişiliklerinin kaldırılarak bu yerlerin belediyelere bağlı mahalleler haline getirilmesi konusu güvenlik bağlamında (Jandarma açısından daralan Emniyet Teşkilatı açısından genişleyen sorumluluk alanı) ele alınmıştır (2017: 231-253). Olgun Susta ve Gülçubuk'un "Kırsalın Dönüşümünde Fırsat ve Tehditleriyle Yeni Büyükşehir Yasasının Analizi" çalışmasında, 6360 sayılı kanunun kırsal kesim için fırsat/tehdit? tartışması yapılmaktadır (2016: 1059-1068). Erat'ın "Mahalli İdare Birimi Olarak Köyler ve 6360 Sayılı Yasanın Etkileri" çalışmasında 6360 sayılı kanunun köylere etkisi üzerine durulmuş, köylerin kaldırılmasının demokratik açıdan yerinden yönetim anlayışından uzaklaşma olduğuna dikkat çekilmiştir (87-98). Ömürgönülşen ve Sadioğlu'nun "Mahalle Yönetiminin Dönüşümü ve Büyükşehir Modelinde Yeniden Yorumlanması" çalışmasında 6360 sayılı kanunun köy yönetimi üzerindeki etkileri Kocaeli, Ankara, Kayseri, Erzurum ve Hatay'ın bazı ilçelerine bağlı eski ve yeni mahalleler üzerine saha incelemesi ile ortaya koyulmuştur.

4. MANİSA ÖRNEĞİ ÜZERİNDEN BİR ARAŒTIRMA

4.1. Amaç ve Yöntem

AraŒtırmanın amacı, 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir olan Manisa evreninde, tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüſtürülen köylerin yapısal ve işlevsel açıdan mevcut durumunun ortaya konulmasıdır. Örneklem olarak Köprübaşı ve Selendi ilçelerine bağlı eski köy yeni mahalleler fiziksel konum, ulaşılabilirlik ve büyüklük kıstasları göz önüne alınarak seçilen köylerdir. Köprübaşı ilçesinde Yardere, Azimli, Rağıllar ve Karaelmacık, Selendi ilçesinde ise Eskin, Yenice, Kazıklı ve Mollaahmetler'dir.

AraŒtırmada nicel ölçme yöntemi olarak anket yöntemi tercih edilmiſ ve 27 sorudan oluſan bir anket formu (ölçek) kullanılmıſtır. Anket soruları çalıſmanın amacı doğrultusunda araŒtırmacı tarafından hazırlanmıſ ve soruların anlaşılabilirliği hususunda da akademik ve pratik hayattan destek alınarak ölçek düzenlenmiſtir. Hazırlanan ölçek, araŒtırma alanında pilot bir uygulama ile güvenilirlik açısından incelenmiſ, buna göre, 50 katılımcı ile yapılan ön testte, Cronbach's Alpha değeri, %84,5 ile güvenilir bulunmuſtur. Ön test bulgularının ardından, 2017 yılı 15 Kasım-20 Aralık tarihleri arasında seçilen köylerde (yeni mahallelerde) anket formları 391 katılımcı ile tamamlanmıſ ve veriler SPSS paket programına yüklenerek, frekans, crosstab (çarpraz test) ve ölçek ortalamaları testleri yapılmıſtır. AraŒtırma alanına iliſkin bilgiler aſaėıda sunulmuſtur.

Tablo 1. Köprübaşı İlçesinin Köylerinin Nüfus Bilgileri (2012)

Köyler	Azimli	Karaelmacık	Rağıllar	Yardere
Kadın	74	93	91	22
Erkek	34	76	72	28
Toplam	108	169	163	50

Tablo 2. Köprübaşı İlçesinin Köylerinin Seçmen Sayısı (2014)

Köyler	Azimli	Karaelmacık	Rağıllar	Yardere
2014 yerel seçimlerinde oy kullanan kişi sayısı	52	132	100	30

Tablo 3. Selendi İlçesinin Köylerinin Nüfus Bilgileri (2012)

Köyler	Eskin	Kazıklı	Mollaahmetler	Yenice
Kadın	348	369	145	224
Erkek	384	374	141	220
Toplam	732	743	286	444

Tablo 4. Selendi İlçe Köylerin Seçmen Sayısı (2014)

Köyler	Eskin	Kazıklı	Mollaahmetler	Yenice
2014 yerel seçimlerinde oy kullanan kişi sayısı	500	460	180	263

4.2. BULGULAR

4.2.1 Temel Bulgular

AraŒtırmanın bulgularında ilk olarak sosyo-ekonomik bulgular ve her iki ilçenin mahallelerine iliſkin bilgiler, toplu halde aſaėıda sunulmuſtur. Bu bulgulara ek olarak araŒtırma sorularıyla iliſkili olarak köylerin mahalleye dönüſümüne iliſkin hem yönetimsel hem de hizmet açısından katılımcıların algılarını ortaya koyan değerlendirmelere de burada yer verilmiſtir.

Tablo 5. Sosyo-Ekonomik Bulgular

Köprübaşı	Sayı	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Yaş			
21-34 yaş arası	19	19,0	19,0
35-49 yaş arası	26	26,0	45,0
50-64 yaş arası	44	44,0	89,0
65- yaş ve üzeri	11	11,0	100,0
Cinsiyet			
Kadın	48	48,0	48,0
Erkek	52	52,0	100,0
Meslek			
İşçi	9	9,0	9,0
Çiftçi	37	37,0	46,0
İşsiz	3	3,0	49,0
Öğrenci	1	1,0	50,0
Muhtar	4	4,0	54,0
Ev hanımı	37	37,0	91,0
Emekli	8	8,0	99,0
Diğer	1	1,0	100,0
Eğitim			
Okur-yazar değil	20	20,0	20,0
Okur-yazar	11	11,0	31,0
İlkokul mezunu	56	56,0	87,0
Lise mezunu	6	6,0	93,0
Yüksekokul mezunu	6	6,0	99,0
Lisans mezunu	1	1,0	100,0
Ort. Aylık Gelir			
0-1000 tl	81	81,0	81,0
1001-2000	14	14,0	95,0
2001-3000	5	5,0	100,0
Toplam	100	100,0	

Selendi	Sayı	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Yaş			
21-34 yaş arası	83	28,5	28,5
35-49 yaş arası	98	33,7	62,2
50-64 yaş arası	70	24,1	86,3
65- yaş ve üzeri	40	13,7	100,0
Cinsiyet			
Kadın	150	51,5	51,5
Erkek	141	48,5	100,0
Meslek			
Memur	3	1,0	1,0
İşçi	29	10,0	11,0
Çiftçi	89	30,6	41,6
İşsiz	10	3,4	45,0
Öğrenci	5	1,7	46,7
Esnaf	3	1,0	47,8
Muhtar	4	1,4	49,1
Ev hanımı	124	42,6	91,8
Emekli	23	7,9	99,7
Diğer	1	,3	100,0
Eğitim			
Okur-yazar değil	73	25,1	25,1
Okur-yazar	41	14,1	39,2
İlkokul mezunu	150	51,5	90,7
Lise mezunu	22	7,6	98,3
Yüksekokul mezunu	3	1,0	99,3
Lisans mezunu	2	,7	100,0
Ort. Aylık Gelir			
0-1000 tl	264	90,7	90,7
1001-2000	15	5,2	95,9
2001-3000	8	2,7	98,6
3001-4000	2	,7	99,3
4001 ve üzeri	2	,7	100,0
Toplam	291	100,0	

Araştırma örneklemini olan Köprübaşında seçilen mahallelerde katılımcıların yaş açısından dağılımına bakıldığında, en yüksek temsili 50-64 yaş aralığında sağlandığı görülmektedir. Bu yaş grubundan sonra genç ve orta yaş aralığında ulaşılan temsil oranı sırasıyla %19 ve %26'dır. Yaş açısından Köprübaşı özelinde bütün yaş gruplarından katılımcıya ulaşılabilmiştir. Katılımcıların cinsiyet dağılımında birbirine yakın yüzdeler görülürken; meslek dağılımında "ev hanımı" ve "çiftçilerin" ağırlıkta olduğu; diğer meslek dallarında ise düşük yüzdeler ile temsil edildikleri görülmektedir. Katılımcıların eğitim seviyesinde ilkökul mezuniyeti düzeyinin baskın olduğu (%56) ve son olarak gelir seviyesinin de %81 oranında 0-1000 TL aralığı grubunda yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Araştırmanın bir diğer örneklemini Selendi'de seçilen mahallelerde katılımcıların sosyo-ekonomik özelliklerinden yaş konusunda, 35-49 yaş aralığında katılımcıların yoğunluk gösterdiği (%33,7); bu yaş grubunun altı ve üstü aralıklarında da birbirine yakın yüzdelerde katılımcının temsil edildiği anlaşılmaktadır (%28,5 ve %24,1). Katılımcıların cinsiyet dağılımında da birbirine yakın yüzdeler sağlanırken; meslek açısından yine "ev hanımı" ve "çiftçi" mesleklerinin diğer meslek gruplarına göre yoğun olduğu görülmektedir. Eğitim ve gelir açısından bulgular Köprübaşı bulgularıyla benzerlik göstererek eğitim düzeyinin ilkökul düzeyinde; gelir düzeyinin de %90,7 oranında, 0-1000 TL aralığı grubunda yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların yaşam alanlarındaki dönüşüme dair değerlendirmelerini ölçümlemek adına aşağıda sıralanan sorular yöneltilmiştir. Katılımcıların yanıtları temel frekans değerleri alınmış ve sosyo-ekonomik

özellikleri bağlamında crostab (çarpaz test) testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulguların yorumları Tablo 6.'nın ardından sunulmuştur.

- Mahallede yaşıyor olmanızın hayatınıza olumlu katkıları oldu mu?
- Yaşadığınız yerin "köy" olarak mı kalmasını isterdiniz?
- Mahalleye dönüştükten sonra kendinizi kentin bir parçası olarak görüyor musunuz?

4.2.2. Köprübaşı Mahallesinde Köyün Mahalleye Dönüſümüne İliſkin Algı

Tablo 6. Köylerin Mahalleye Dönüſümüne İliſkin Algı (Köprübaşı)

	Sayı	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Mahallede yaşıyor olmanızın hayatınıza olumlu katkıları oldu mu?			
Evet	45	45,0	45,0
Kararsızım	24	24,0	69,0
Hayır	31	31,0	100,0
Yaşadığınız yerin "köy" olarak mı kalmasını isterdiniz?			
Evet	52	52,0	52,0
Hayır	48	48,0	100,0
Mahalleye dönüştükten sonra kendinizi kentin bir parçası olarak görüyor musunuz?			
Evet görüyorum	11	11,0	11,0
Hayır görmüyorum	89	89,0	100,0
Toplam	100	100,0	

“Mahallede yaşıyor olmanızın hayatınıza olumlu katkıları oldu mu?” sorusuna genel olarak katılımcıların yaklaşımı %45 oranında olumlu yöndedir.

Cinsiyet açısından bu olumlu yaklaşım içinde %46,2 oranıyla erkek katılımcıların daha baskın olduğu görülürken; “hayır” cevabını veren olumsuz yaklaşım içindeki katılımcılarda ise kadınların %33,3 oranıyla erkeklerden daha yüksek bir düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Yaş açısından bakıldığında konuya olumlu yaklaşanların 50-64 yaş aralığındaki katılımcılar olduğu görülürken; (%56,8) kararsız olanların 21-34 yaş aralığında (%47,4) olduğu görülmektedir. Yine olumsuz yaklaşanların da en yüksek oranla (%38,6) 50-64 yaş grubunda olduğu anlaşılmaktadır. Böylece yaşlı kesim için mahallede yaşamının olumlu ve olumsuz katkısı mahalleli olmaktan ne belediklerine bağlı iken; genç kesim için olumlu katkısı olmadığı yönünde bir algı içinde oldukları söylenebilir.

Meslek açısından bakıldığında meslek grupları içerisinde en olumlu (%75) düşünceye sahip muhtarlar olmuştur. Bunu emekliler (%50) ve ev hanımları (%48,6) takip etmektedir. Söz konusu bu meslek gruplarından muhtarlar idari alanın sorumlusu olmaları nedeniyle, köy şartlarında yaşanan aksaklıkların (mahalle statüsü ile köye göre mali-teknik anlamda güçlü bir idare olan) belediyenin parçası olması halinde çözüleceği yönündeki bilgilerinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Emekli ve ev hanımı grubundaki katılımcılar için ise; kadınların ev ve çocuk sorumluluklarının icrasında mahalle olmanın kolaylıklarını istemeleri; emekliler için de zamanlarını geçirecekleri sosyal donatı mekânları ve hizmetlere erişimde kolaylık gibi gerekçeler düşünülebilir. Olumsuz düşünenlerde ise, yüksek oran (%66,7) işsizlere aittir. Bunun nedeni ise, köy iken işsizlere ve yoksullara yapılan yardımların mahalle olduktan sonra yapılmaması olarak değerlendirilebilir. Çiftçilerin olumlu katılım oranının (%43,2) ve olumsuz katılım oranının (%37,8) birbirine yakın olması, farklı parametrelerin etkili olduğunu ve beklentilerin değişim gösterdiğini düşündürmektedir.

Son olarak mahallede yaşıyor olmanın kişilerin hayatına bir katkı sağlayıp sağlamadığı yönündeki algıda kişilerin eğitim seviyesinin farklılık yaratmadığı görülmüştür. Gelir açısından ise, 1000 TL üzeri gelire sahip olanların mahallede yaşamaktan memnun olduğu görülürken; mahallede yaşıyor olmanın herhangi bir katkısı olmadığı yönünde fikir beyan edenlerin 1000 TL altı gelire sahip olan grupta yoğunlaştığı görülmektedir. Bu sonuç, gelirin yükselmesiyle birlikte mahallede yaşamının kişilere olumlu katkı sağladığı gözlenmekte ve gelir ile mahallede yaşamının olumlu katkısı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu düşündürmektedir.

“Yaşadığınız yerin köy olarak mı kalmasını isterdiniz?” sorusuna genel yaklaşım “evet” yönündedir. Yani dönüşümden memnun olmayanların oranı olanların oranından yüksektir.

Cinsiyet açısından “evet” cevabını veren katılımcılar içinde en yüksek oranı (%54,2) kadınlar oluştururken; “hayır” cevabını verenlerde en yüksek oranı (%50) erkekler oluşturmaktadır. Erkek ve kadınların olumlu ve olumsuz yanıtta oranlarının birbirine yakın olduğu görülmekte olup, cinsiyetin yaşanılan yerin köy olarak kalmasını isteme konusunda bir farklılık yaratmadığı söylenebilir.

Yaş açısından bakıldığında en olumlu yaklaşımın 21-34 yaş aralığı (%57,9) ve 35-49 yaş aralığında (%57,7) olduğu görülmektedir. Hayır yanıtı veren ve en yüksek orana sahip yaş grubu ise (%72,7) 65 yaş üstü grubudur. 65 yaş üstü gruptaki katılımcıların yaşadıkları yerin köy olarak kalmasını istemediği anlaşılmaktadır.

Meslek açısından bakıldığında yaşadıkları yerin köy olarak kalmasına “evet” diyenlerin en yüksek oranla (%100) muhtarlar olduğu görülmektedir. %66,7 ile işsizlerin, (mahalle olduktan sonra maddi yardım alamamasıyla) yaşadığı yerin köy olarak kalmasını istedikleri görülmektedir. Çiftçi ve işçilerde “hayır” diyenlerin oranı “evet” diyenlere göre daha fazladır. Bunun nedeni köy ve mahalle arasındaki farkların avantaj ve dezavantajlarından kaynaklanmaktadır. Emekliler de %62,5 ile yaşadıkları yerin köy olmasını istememektedir. (65 yaş üstü grupta da benzer eğilim görülmüştü)

Eğitim açısından bakıldığında okuryazarlar haricinde eğitim seviyesi yükseldikçe yaşadıkları yerin köy olmasını isteme oranı azalmaktadır. “Hayır” yanıtı verenlerde okuryazarlar hariç eğitim seviyesi yükseldikçe artış göstermektedir. Okuryazar olanlar ise eğitim seviyesinden bağımsız olarak yüksek oranla (%72,7) yaşadıkları yerin köy olarak kalmasını istememektedir. Fakat genel olarak bakıldığında eğitim seviyesiyle yaşanılan yerin köy olarak kalıp kalmaması arasında anlamlı bir ilişki vardır ve bu köyde yaşamak/mahallede yaşamayı istemekle ilgili farklılık yaratmaktadır. Gelir açısından bakıldığında ortalama aylık gelir arttıkça yaşadığı yerin köy olarak kalması isteği artmaktadır. 0-1000 arası aylık gelire sahip olanlar %51,9 oranında köyde yaşamak istediğini belirtirken; 2000tl üzeri gelire sahip olanlar %60 oranıyla köyde yaşamak istediklerini ifade etmişlerdir.

“Mahalleye dönüştükten sonra kendinizi kentin bir parçası olarak görüyor musunuz?” sorusuna genel yaklaşım olumsuz yöndedir.

Cinsiyet açısından bakıldığında “evet görüyorum” cevabında erkek oranı (%17,3) daha yüksek seyrederken “hayır görmüyorum” cevabında ise kadınların oranı (%95,8) daha yüksek görülmektedir. Fakat olumlu ve olumsuz cevaplarda oranların yakın olması kendilerini kentin bir parçası olarak görüp görmeme konusunda bir farklılık oluşturmamaktadır.

Yaş olarak bakıldığında %21,1 oranında olumlu cevabı verenlerin 21-34 yaş aralığında olduğu görülürken; diğer yaş gruplarının konuya daha düşük oranlarda olumlu yaklaştıkları görülmüştür. Soruya olumsuz cevabı verenlerde ise; en yüksek oran (%92,3 ile) 35-49 yaş aralığında olup; yine olumsuz algı bağlamında diğer yaş gruplarının oranları birbirine yakındır. Dolayısıyla yaş, katılımcının kendini kentin bir parçası olarak görüp görmemede bir fark yaratmamaktadır.

Meslek açısından bakıldığında en yüksek olumlu oran (%33,3) işçi grubuna aitken; en yüksek olumsuz oranların (%100) muhtar, işsiz, emekli ve öğrencilerden geldiği görülmektedir. Bunu ikinci yüksek oranla (%97,3) ev hanımları takip ederken üçüncü yüksek oran (%83,8) çiftçilere aittir. Genel olarak işçilerin dışında kendini kentin bir parçası olarak gören meslek grubu yok denilebilir. Bunun en önemli nedenlerinden birinin ise, işçilerin eski köy-yeni mahalleyi sadece konut için kullanıyor olması düşünülebilir.

Eğitim açısından bakıldığında ilkökul mezunları hariç eğitim seviyesi yükseldikçe kendini kentin bir parçası olarak görme oranı (okuryazar değil: %95, okuryazar: %81,8, lise ve yüksekökol mezunu: %66,7) artmaktadır. Eğitim ile kentli hissetme konusunun doğru orantılı olduğu anlaşılmaktadır.

Gelir açısından bakıldığında olumlu değerlendirenler içinde en yüksek oran (%42, 9) 1001-2000 –TL arası gelire sahip kişilere aittir. Olumsuz olarak ise en yüksek oran (%95,1) 1000 TL altı gelire sahip kesime aittir. Düşük gelire sahip olanlar, kendilerini kentin bir parçası olarak görmemektedir.

4.2.3. Selendi Mahallesi Köyün Mahalleye Dönüşümüne İlişkin Algı

Tablo 7. Köylerin Mahalleye Dönüşümüne İlişkin Algı (Selendi)

	Sayı	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Mahallede yaşıyor olmanızın hayatınıza olumlu katkıları oldu mu?			
Evet	77	26,5	26,5
Kararsızım	33	11,3	37,8
Hayır	181	62,2	100,0
Yaşadığınız yerin "köy" olarak mı kalmasını isterdiniz?			
Evet	120	41,2	41,2
Hayır	171	58,8	100,0
Mahalleye dönüştükten sonra kendinizi kentin bir parçası olarak görüyor musunuz?			
Evet görüyorum	27	9,3	9,3
Hayır görmüyorum	264	90,7	100,0
Toplam	291	100,0	

“Mahallede yaşıyor olmanızın hayatınıza olumlu katkıları oldu mu?” sorusuna “evet” cevabını verenlerin oranı %26,5, “hayır” yanıtını verenlerin oranı ise %62,2’dir.

Bu oranların cinsiyet açısından dağılımında ise farklılık görülmemektedir. Erkek ve kadın katılımcıların olumlu ve olumsuz yanıtlarında oranlarının (evet yüzdesi: kadın: %25,3, erkek: %27,7. hayır yüzdesi: kadın: %62,7, erkek: %61,7) yakın olması mahallede yaşıyor olmanın hayatlarına önemli katkılar sağlamadığı algısını her iki cinsiyet için de düşündürmektedir.

Yaş açısından bakıldığında konuya olumlu yaklaşanların 50-64 yaş aralığındaki katılımcılar olduğu (%28,6); olumsuz yaklaşanların ise en yüksek oranla 35-49 yaş aralığındaki katılımcılar (%65,3) olduğu anlaşılmaktadır.

Meslek grupları içerisinde en olumlu düşünceye sahip olanlar muhtarlardır (%75). Bunu memurlar (%66,7) ve öğrenciler (%60) takip etmektedir. Mahalle olmaktan en az etkilenen kesim memur ve öğrencilerdir. Mahalle olmanın etkilerini olumsuz değerlendirenlerde ise en yüksek oran (%70) işsizler, (%66,7) esnaf ve çiftçiler (%66,3) olarak görülmüştür.

Eğitim açısından konuya olumlu yaklaşanlar %66,7 ile yüksek okul mezunları iken; en yüksek olumsuz cevabı verenler de %64,7 ile ilkokul mezunu katılımcılardır. Eğitim seviyesinin yükselmesiyle olumlu cevapların yani mahallede yaşamının olumlu katkısının olduğunu düşünenlerin oranının artma eğiliminde olduğu/olacağı söylenebilir. Gelir açısından bakıldığında düşük gelirli, mahallenin olumlu katkılarının olmadığını ifade ederken; gelir arttıkça mahallede yaşama dair olumlu düşüncenin de arttığı görülmektedir.

“Yaşadığınız yerin köy olarak mı kalmasını isterdiniz?” sorusuna genel yaklaşım %58,8 oranında “hayır” yönündedir. Ancak yerleşimlerinin köy olarak kalmasını isteyenler/değişimden memnun olmayanların oranı da %41,2’dir. Bu düşünce oldukça önemli bir oranla temsil edilmektedir.

Bu duruma cinsiyet açısından bakıldığında “evet” cevabını verenler içerisinde erkek katılımcıların kadınlara oranla yerleşimlerinin köy olarak devam etmesini istedikleri görülmektedir (%42,6). “Hayır” cevabını verenlerde ise kadın katılımcıların oranı yüksektir. Erkek ve kadınların olumlu ve olumsuz yanıtta oranlarının (evet yüzdesi: kadın: %40 ve erkek: %42,6 hayır yüzdesi: kadın: %60 ve erkek: %57,4) yakın olduğu görülmekte, cinsiyetin yaşanılan yerin köy olarak kalmasını istemede bir farklılık yaratmadığı anlaşılmaktadır.

Yaş açısından bakıldığında yaş arttıkça yaşanılan yerin köy olarak kalmasını isteme oranı da artmaktadır. En olumlu yaklaşımın 65 yaş üstü (%47,5) grupta olduğu görülmektedir. “Hayır” diyenleri ise en yüksek oranla (%63,9) 21-34 yaş aralığı grubu oluşturmaktadır. Genç yaşta ki sakinlerin köyde yaşamaya olumsuz baktıkları; yaşlı kesimin ise köyde yaşamaya olumlu baktıkları anlaşılmaktadır.

Meslek açısından bakıldığında yaşadıkları yerin köy olarak kalmasına “evet” diyenlerin en yüksek oranla (%66,7) esnaf olduğu görülmektedir. Takip eden oranlarla işçiler (%48,3), emekliler (%47,8) ve ev hanımları (%43,5) da köyde yaşamaya olumlu bakmaktadır. Köyde yaşamaya olumlu bakmayanların başında ise en yüksek oranla (%75) muhtarlar gelmektedir. Yine işçiler de yüksek oranla (%66,7) köyde yaşamaya

olumlu bakmamaktadır. Burada muhtarların mahallede yaşamakla alacakları hizmet önemliken; işçilerin köy yaşantısıyla ilgili olmadıkları anlaşılmaktadır.

Eğitim açısından bakıldığında “evet” diyenlerde en yüksek oran (%50) ilkokul mezunlarında görülmektedir. “Hayır” diyenlerde ise en yüksek oran (%100) yüksek okul mezunlarına aittir. Okuryazar olmayanlar ve ilkokul mezunları ise ikinci yüksek oranla (okuryazar değil: %61,6 ve ilkokul mezunu: %60) yaşadıkları yerin köy olarak kalmasını istemektedir. 3000 tl ve üzeri aylık gelire sahip olan az sayıda katılımcı dışında 1000 tl altı gelire sahip olan katılımcılar (%58 oranı ile) köyde yaşamak istememektedir.

“Mahalleye döndükten sonra kendinizi kentin bir parçası olarak görüyor musunuz?” sorusuna genel yaklaşım %90,7 oranıyla olumsuzdur. Katılımcılar yaşadıkları köylerinin mahalle statüsüne geçmesiyle kendilerini ve eski köy yeni mahalle yerleşimlerini kentin bir parçası olarak görmemektedirler.

Cinsiyet açısından bakıldığında ise “evet görüyorum” cevabında erkek katılımcıların oranı (%9,9) daha yüksek seyrederken; “hayır görmüyorum” cevabında ise kadınların oranının (%91,3) daha yüksek olduğu görülmektedir. Fakat olumlu ve olumsuz cevaplarda oranların çok yakın olması, kendilerini kentin bir parçası olarak görüp görmeme konusunda cinsiyetin bir farklılık oluşturmadığını göstermektedir.

Yaş olarak bakıldığında en yüksek oranda (%95) olumsuz cevabı verenler 65 yaş üstü iken; diğer yaş gruplarında da “kentin bir parçası olarak görmeme” kanaatinin hakim olduğu anlaşılmaktadır. Yaş ilerledikçe, bireyin kendini kentin bir parçası olarak hissetmeme durumu artmakta ve bireyin kendini kentin bir parçası olarak görüp görmemesi algısında yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık yaratmaktadır. (21-34 yaş: %89,9, 50-64 yaş: %87,5 ve 65 üstü yaş: %100)

Meslek açısından bakıldığında en yüksek olumlu oran (%66,7) esnaf grubuna aitken; en yüksek olumsuz oranlar çiftçilerden (%94,4) ve ev hanımlarından (%92,7) edinilmiştir. Esnafın genellikle şehir merkezinde mesleklerini icra ediyor olmasının, konutlarının bulunduğu köylerinin mahalleye dönüşümü sürecini içselleştirmelerine ve kendilerini kentin bir parçası olarak görmelerine destekleyici olduğu düşünülmektedir. Mahalleyle iç içe yaşayan çiftçi ve ev hanımlarının ise, köylerinin mahalleye dönüşmesiyle kendilerinin de kentli olacağı düşüncesini paylaşmadıkları anlaşılmaktadır.

Eğitim açısından durum ise; lisans mezunları hariç eğitim seviyesi yükseldikçe katılımcıların kendini kentin bir parçası olarak görmeme oranının (okuryazar değil: %93,2, okuryazar: %95,1, ilkokul: %92 lise: %72,7 ve yüksek okul mezunu: %33,3) azalması yönündedir. Eğitimle paralel artan bu oranlar, eğitim ile bireyin kendini kentli hissetme duygusu arasında doğru orantı olduğuna işaret etmektedir. Gelir açısından da 4000tl ve üzeri gelire sahip olanların kendilerini kentin bir parçası olarak görme oranları %50 oranında iken; 3001-4000 tl gelir grubundaki bireylerin bu konuda olumsuz düşünceye sahip en büyük grubu (%95,1) oluşturduğu görülmüştür. Yüksek gelir gruplarında çıkan bu iki farklı düşüncenin beklentilerle ilişkili olduğu düşünülebilir. 0-1000 ile, 1001-2000 düşük gelir grubundan katılımcılar ise %92,4 ve %93,3 oranlarında kendilerini kente ait hissetmediklerini ifade etmişlerdir.

4.2.4 Diğer Bulgular

Eski köy-yeni mahalle dönüşümüne yönelik olarak Selendi ve Köprübaşı’nda katılımcıların köy statüsünden mahalle statüsüne geçiş ile birlikte yönetim ve hizmet sunumu açısından olası değişimlere ilişkin tutumları, “yönetimsel algı” ve hizmete ilişkin algı” başlıkları altında oluşturulan ifadelerle ölçülmüş ve ortalamaları üzerinden değerlendirilmiştir.

Mahalleye dönüşüm ile oluşacak yönetimsel etkiler konusunda katılımcıların genel olarak olumsuz bir tutum içinde oldukları görülmektedir. Kent yönetimine katılım ve kentli hissetme ile iş olanaklarının artışı ve yerleşimin güvenliği ile yönetimin statüsündeki değişim katılımcılar tarafından önyargı ile karşılanmaktadır. Mahalle olmakla birlikte geleneklerin yitirileceğine de katılmadıkları bulgusu, sistem olarak kentin bir parçası olmanın yerleşimciler için geleneksel değer ve yaşam algılarında bir dönüşüme yol açmayacağını düşündürmektedir. Son olarak mahalle statüsüne geçişte bilgilendirme/sürece dahil edilme-katılım konusunda da ortak bir serzeniş de görülmektedir.

Elde edilen ortalama değerler iki ilçe açısından karşılaştırmalı olarak ele alındığında; 3. madde yer alan “Köyümüzün mahalle olmasıyla kent yönetimine katılmamız kendimizi “kentli” hissetmemizi sağlamıştır”, 4. maddede yer alan “Köyümüzün mahalle olması, onun köy gelenek ve göreneklerini, eski değerini yitirdiğini gösterir” ve 7. maddede yer alan “Mahallelerde toplu taşıma araçlarının gelişmesiyle iş

olanaklarına erişim paralel olarak ilerlemekte ve kente göçe gerek kalmamaktadır” ifadelerinin iki ilçe açısından zayıf/güçlü algılama yönünden farklılaştığı saptanmıştır.

Yönetſel Algıya Yönelik İfadeler	Köprübaşı	Selendi
6360 Sayılı kanunla köyümün mahalleye dönüſtürülmesinden memnunum.	3,21	3,20
6360 Sayılı Kanunla büyükşehir belediyesi olan Manisa ili sınırlarındaki köylerin/beldelerin mahalleye dönüſtürülmesi kent yönetimini geliştirir.	2,92	3,20
Köyümüzün mahalle olmasıyla kent yönetimine katılmamız kendimizi “kentli” hissetmemizi sağlamıştır.	3,98	4,18
Köyümün mahalle olması, onun köy gelenek ve göreneklerini, eski değerini yitirdiğini gösterir.	3,63	4,12
Yeni mahallelerin kırsal özelliklerinin devam ediyor olması, kent yaşamına uyum sağlamayı zorlaştırır.	2,46	2,01
Mahalle statüsü ile temel kentsel hizmetler sunulabilmektedir.	3,21	3,85
Mahallelerde toplu taşıma araçlarının gelişmesiyle iş olanaklarına erişim paralel olarak ilerlemekte ve kente göçe gerek kalmamaktadır.	3,76	4,16
Köylerin mahalleye dönüſmesi ile asayiş ve güvenlik daha iyi olmuştur.	3,76	3,85
Önceden köyü yöneten muhtarımızın şimdi mahalleyi yönetmesi yönetſel açıdan daha iyi olmuştur.	3,53	3,93
Köyümüzün mahalleye dönüſtürülmesiyle ilgili kararda biz vatandaşların da görüşleri alınmalı ve bilgilendirilmeliydik.	1,73	1,64

Hizmet açısından değerlendirmede, kentsel hizmetlerde gelişim yaşanacağına dair inanç ile elektrik ve su hizmetleri konusunda sorunlarının azalacağına dair her iki ilçede de olumlu bir tutum ortaya koyulmuştur. Ancak tarım ve hayvancık uğraşlarının gelişeceği ve kentsel vergiler konusunda olumsuz bir tutum her iki ilçede de paylaşılmaktadır.

Yine hizmetlerde yaşanacak değişim/dönüşüme yönelik algıda eski köy-yeni mahalle dönüşümüne yönelik olarak Selendi ve Köprübaşı’nda elde edilen ortalama değerler karşılaştırmalı olarak ele alındığında; 4. maddede yer alan “Büyükşehir Belediyesi, mahalle muhtarları aracılığıyla aktardığımız talep ve beklentileri karşılıyorlar”, 6. maddede yer alan “Belediyeler çöp toplama, kar temizleme vs. gibi hizmetlerini yerinde ve zamanında yapmaktadır” ve 9. maddede yer alan “Köyümüzün mahalleye dönüşmesiyle Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan hizmetler (örneğin çöp toplama) ve vergiler konusunda söz sahibiyiz (Onları isteyip istemediğimizi bildirebiliyoruz)” ifadeleri iki ilçe açısından zayıf/güçlü algılama yönünden farklılaştığını gösterir.

Yönetſel Sunumuna Yönelik İfadeler	Köprübaşı	Selendi
Yeni mahallelerdeki 6360 sayılı kanunla gelen kentsel hizmet değişimleri olumludur.	3,06	3,70
Köylerin mahalleye dönüşmesi hizmet sorunlarının ve alt yapı, ulaşım gibi sorunların giderilmesini sağlamış, daha iyi hizmet verilmesine katkıda bulunmuştur.	3,18	3,99
Kentsel hizmetlerde değişim ve gelişimlerin istikrarlı olarak devam edeceğine ve daha fazla gelişim göstereceğine inanıyorum.	2,86	2,96
Büyükşehir Belediyesi, mahalle muhtarları aracılığıyla aktardığımız talep ve beklentileri karşılıyorlar.	2,82	3,44
Siyasi görüş ayrılıkları, Büyükşehir Belediyesinden hizmet almamızı etkilemiyor.	2,45	3,56
Belediyeler çöp toplama, kar temizleme vs. gibi hizmetlerini yerinde ve zamanında yapmaktadır.	3,74	4,55

6360 sayılı kanunla Büyükşehir il ve ilçe belediyelerine verilen “tarım ve hayvancılığı geliştirme” görevi yerine getirilmekte ve mahallemizde tarım ve hayvancılık gelişmektedir.	4,12	4,57
Köyümüzde yaşanan ve yaşanması mümkün su ve elektrik sorunlarının dönüşümle birlikte azaldığını düşünüyorum.	2,20	2,51
Köyümüzün mahalleye dönüşmesiyle Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan hizmetler (örneğin çöp toplama) ve vergiler konusunda söz sahibiyiz (Onları isteyip istemediğimizi bildirebiliyoruz).	3,99	4,29

5.SONUÇ

Manisa ili Köprübaşı ve Selendi ilçelerinde eski köy/yeni mahalle olarak seçilen dörder köy örneğinde gerçekleştirilen çalışmada, 6360 sayılı Kanun ile köy statüsü kaldırılan ve mahalle statüsüne geçen bu yerleşimlerde, yerleşimcilerin bu dönüşüme dair deneyimleri ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bu dönüşüm konusundaki katılımcıların deneyimleri çoktan seçmeli ve likert sorulardan oluşturulan soru formları ile yapılmış ve değerlendirmeleri de nicel yöntemlerle analiz edilmiştir. Araştırmada katılımcılara aşağıdaki sorular çoktan seçmeli olarak yöneltilmiştir.

- Mahallede yaşıyor olmanızın hayatınıza olumlu katkıları oldu mu?
- Yaşadığınız yerin "köy" olarak mı kalmasını isterdiniz?
- Mahalleye döndükten sonra kendinizi kentin bir parçası olarak görüyor musunuz?

Sorular bağlamında Köprübaşı için tespitler şunlardır;

Katılımcılar mevcut dönüşüm ile “mahalle” statüsüne geçişe dair hayatlarına olumlu katkılar sağladığını (katılımcıların %45’i) ama önceki statülerinden ve yaşamlarından da memnun olduklarını, yerleşimlerinin köy olarak kalmasını istediklerini ifade etmeleriyle ortaya koymuşlardır (katılımcıların %52’si). Katılımcıların bu değerlendirmelerinde köyden mahalleye geçiş ile birlikte kent olmanın bir gereği olarak karşımıza çıkan bir takım vergilerle karşılaşacak olmalarının da etkili olabileceği düşünülebilir. Son soru dönüşümün köylü/kentlideki yansımaları bizlere sunmaktadır. Yaşananlarla ilişkili olumlu-olumsuz kanaatler ve pratikler edinilmiş olsa da; katılımcıların büyük bir yüzdesi %89 oranı ile kendilerini kentin bir parçası olarak görmediklerini ifade etmişlerdir. Burada da alışkanlıkların, alışılmış yaşam tarzının değişime gitmesinin kişilerde psikolojik olarak olumsuz düşünmeye sevk edici bir etkisi olabileceği ihtimali de yine benzer çalışmalarda da görülmüştür. Köyde doğup, köyde yaşayan bireyin köye dair sosyo-psikolojik birikimlerinin ortadan kalkması, reforma dair yapılan düzenlemelerin sosyo-psikolojik anlamda da çalışmalarla irdelenmesi gerekliliğini oraya koymaktadır. Manisa evreninde mikro ölçekli bu sonuç, eski köy yeni mahalle sakinlerinin algılarının yansımaları olup; dönüşümün pratik hayatlarında onları “kentli” yapamadığını sunmaktadır.

Selendi için tespitler ise şunlardır;

Selendi evreninde araştırmaya dahil edilen eski köy yeni mahalle sakinlerinin 6360 sayılı kanun sonrasında pratik hayatlarında oluşan dönüşümlere dair algıları olumsuz seyretmiştir. Katılımcıların %62,2’si “mahalleli olmak ya da mahallede yaşıyor olmak” konusunun kendileri için bir değişim arz etmediğini ifade ederken; eski düzenlerinin devamı hususunda da köy statüsünü istemediklerini beyan eder biçimde algılarını ortaya koymuşlardır (%58,8). Bu sonuç, sistemle öngörülen düzenleme ile mahalle olmaya karşı olumlu bakışlarını düşündürmektedir. Mahalle yerleşiminin fiziki, teknik ve alt yapısal eksikleri bağlamında mahalle statüsüne geçmenin olumlu katkıları hissedememiş olmak; Selendi evrenindeki katılımcıları bu yönde olumsuz düşünmeye sevk etmiş olabilir. Yine katılımcıların kendilerini kentin bir parçası olarak görme-görmeme hususunda da bu evrende %90,7 oranında olumsuz yanıtın alınmış olması; bu düşünceleri destekler niteliktedir.

Yanıtlara bakıldığında mahalle statüsüne geçiş ile hayatlarında olumlu katkılar olsa da olmasa da; katılımcıların kendilerini kentin bir parçası olarak görmedikleri bulgusu bütün örneklem için elde edilen ortak bulgudur. “Köy” statüsünden mahalleye geçiş elbette sosyo-psikolojik gerekçelerle önyargı ile karşılanabilir ancak kentsel nitelikli hizmetlere erişim ile kentin bir parçası olarak hissetme sağlanabildiğinde bu önyargının değişmesi de olasıdır. Bulgularda Selendi için, mahalle olmanın katılımcıların hayatlarında değişime yol açmadığı ve kendilerini de kente ait hissetmedikleri gözlenirken; bir geriye dönüş/köy statüsüne yeniden

geçişin de istenilmediği anlaşılmaktadır. Köprübaşı için ise, mahalle olmanın katılımcıların hayatlarında değişime yol açsa da; kendilerini kente ait hissetmedikleri ve yaşam alanlarının “köy” olarak kalmasını istedikleri görülmektedir.

Katılımcıların mahalle olma deneyimi ile ilişkili olarak yönetsel ve hizmet sunumu açısından mevcut uygulamalar bağlamında memnuniyetleri, likert tipli ifadelerden oluşturulan ölçekler ile ölçülmüştür. Mahalleye dönüşüm ile oluşacak yönetsel etkiler konusunda katılımcıların genel olarak olumsuz bir tutum içinde oldukları görülmektedir. Kent yönetimine katılım ve kentli hissetme ile iş olanaklarının artışı ve yerleşimin güvenliği ile yönetenin statüsündeki değişim katılımcılar tarafından önyargı ile karşılanmaktadır. Mahalle olmakla birlikte geleneklerin yitirileceğine de katılmadıkları bulgusu, sistem olarak kentin bir parçası olmanın yerleşimciler için geleneksel değer ve yaşam algılarında bir dönüşüme yol açmayacağını düşündürmektedir. Son olarak mahalle statüsüne geçişte bilgilendirme/sürece dahil edilme-katılım konusunda da ortak bir serzeniş de görülmektedir. Kendilerini kentli olarak tanımlayamayanlar için, buna neden olarak köy gelenek ve göreneklerinin, kırsal uğraş ve özelliklerin devam ediyor olması gösterilebilir. Yine, mahalle statüsüyle hizmet alınmaması ve köy tüzel kişiliğinin yitirilmiş olması ile mahalle muhtarının bu bağlamda yetkisiz kalmasının yönetimin etkin olmaması konusunun gerekçesi olarak düşünülmektedir. Ayrıca, toplu taşıma araçlarının iş olanaklarına erişimde etkisiz kalması, bölgede göçü engelleyememektedir. Asayiş ve güvenlik konusunda eski sistem yani kolluk kuvvetlerinin daha iyi olduğu ifade edilmiştir. Yine bulgular, köylerin mahalleye dönüştürülmesiyle ilgili kararda mutlaka vatandaşın görüşlerinin alınması gerekliliğini sunmaktadır. Çünkü bilgilendirme eksikliği kanunun anlaşılmasına yol açmaktadır.

Hizmet açısından değerlendirmede, belediyelerin çöp toplama, kar temizleme vs. gibi hizmetlerini yerinde ve zamanında yapması; mahallelerinde tarım ve hayvancılığın gelişeceği, Büyükşehir belediyesi tarafından yapılan hizmetler (örneğin çöp toplama) ve vergiler konusunda söz sahibi olduklarına dair ifadelerde her iki araştırma alanında da “katılmıyorum” ifadesine yaklaşan ortalama değerler elde edilmiştir (3.74 ile 4.57 aralığında). Kentsel hizmetlerde gelişim yaşanacağına ve elektrik ve su hizmetleri konusunda sorunlarının azalacağına dair her iki ilçede de olumlu bir tutum ortaya koyulmuştur (2.20 ile 2.96 aralığında).

Hizmetlerden yoksunluk, yapılan hizmetlerin eksik ve yetersiz olması, dönüşümün işlevselliğini sakinlere sorgulatmaktadır. Dönüşümle birlikte yönetsel boşluğun oluşması, yönetimdeki sıkıntılara işaret etmektedir. Dönüşümün hizmet sunumu anlamında olumlu görülmesi sadece yapılan hizmetlerle değil; yapılması beklenen hizmetlerin gerçekleşmesine de bağlıdır. Olumsuz olarak değerlendirilmesi ise, bazı mahallelerce henüz bazı hizmetlerin yerine getirilememesinden kaynaklanmaktadır. Genel olarak dönüşümün ilçeler arasında ve mahallelerde uzaklık, ulaşım, ilgi ve hizmete göre değişiklik gösterdiği de önemli bir değişkendir.

Dönüşümle birlikte “kentli ve köylü” kavramları, anlam karmaşası oluşturmuştur. Yeni mahallelerde bazı kesimin mahallede yaşıyor olmakla kentli olduğunu söylemesi, bazılarının da mahallede yaşamasına rağmen kendini ve yaşadığı yeri tanımlarken köy ve köylü kavramlarını kullanması, kimlik karmaşasına neden olmaktadır. Bu konuda mahallede yaşayan vatandaşa, öncelikle kentli ve mahalleli hissedebileceği ortamın, hizmet sunumu ve yönetsel destekle sağlanması, bu kavramların zaman içinde kendiliğinden oturacağını düşündürmektedir. 2014 yılında geçilen bu yeni düzenin hazırlık evresi 31 Mart 2019 mahalli seçimleri ile tamamlanmış ve yeni yönetimler görevine başlamıştır. Geçiş aşamasının ardından başlayan bu yeni dönem, uygulayıcılar ve yararlanıcılar bağlamında metropoliten alanlarda önceki deneyimler ve sorunlar bağlamında ele alınacak ve kentsel hizmet sunumunda daha iyi pratikler ortaya koyulabilecektir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Şenol, (2012), “6360 Sayılı Yasa’nın Türkiye’nin Yerel Yönetim Dizgesi Üzerine Etkileri: Eleştirel Bir Değerlendirme”, Tematik Yazılar, Toplum ve Demokrasi, Yıl 6, Sayı 13-14, Ocak-Aralık, ss:153-176.
- Alada Bayramoğlu, Adalet, (2008), “Kentsel Yönetime Katılımda Mahalle”, Dosya-08: Yerel Yönetimlere Katılım, Bülten 64, Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yayını, ss:66-70.
- Alver, Köksal, (2010), “Mahalle: Mekân ve Hayatın Esrarlı Birlikteliği”, İdeal Kent:Kent Araştırmaları Dergisi, Sayı 2.
- Arıkboğa, Erbay, (1998), Yerel Yönetimler Katılım ve Mahalle Muhtarlığı, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

- Arıkboğa, Erbay, (1999), “Yerel Yönetim Açısından Mahalle Muhtarlığına Bir Bakış”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:8, Sayı:3, Temmuz, ss:103-125.
- Arıkboğa, Erbay, (2018), “Mahalle Muhtarlığı ve Muhtarlık-Belediye İlişkileri”, içinde, Yerel Yönetimler ve İyi Yönetişim, Argüden Yönetişim Akademisi Yayınları, No:3, Nisan, ss.21-35.
- Ayyıldız, Merve, Çiçek, Adnan, Ayyıldız, Bekir, (2016), “6360 Sayılı Büyükşehir Yasasının Kırsal Kesime Olası Etkileri”, Nevşehir Bilim ve Teknoloji Dergisi TARGİD Özel Sayı, ss:280-285.
- Baday, Ömür Nihal, (2011), Modern Kent Mekânlarında Mahallenin Konumu”, T.C. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Bal, Hüseyin vd., (2012), “Muhtarların Sosyo-ekonomik Özellikleri ve Mahalle-Kentsel Sorunlara Yaklaşımları (Isparta Örneği)”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:7, Sayı:2, ss:17-40.
- Barbak, Ahmet, (2017), “6360 Sayılı Kanun Ve İllerde İç Güvenlik Yönetiminde Değişim”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:9 Sayı:19, Haziran, ss:231-253.
- Bingöl, Yılmaz vd., (2013), İl Sınırında Büyükşehir Belediye Modeli: Kocaeli Deneyimi, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı Yayınları, 1. Baskı, Kocaeli.
- Bulut, Yakup, Kara, Mehmet, (2001), “Mahalle Muhtarlığı Üzerine Bir Araştırma”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:10, Sayı:3, Temmuz, ss:32-51.
- Çadırcı, Musa, (1991), Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapıları, Ankara, TTK Basımevi.
- Çadırcı, Musa (1993), “Türkiye’de Muhtarlık Kurumunun Tarihi Gelişimi”, Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt:2, Sayı: 3, ss. 3-11.
- Çukurçayır, M. Akif vd., (2014), “6360 Sayılı Kanun Uygulamasında Köy(lü) mü Mahalle(li) Mi?: Katıl(a)mayanlar Açısından Bir Değerlendirme”, Uluslararası XI. Kamu Yönetimi Forumu Bildiriler Kitabı: Afro-Avrasya Coğrafyasında Kamu Yönetimi Uygulamaları ve Sorunları, TODAİE Yayınları, Ankara.
- Demiral, Berkan, Evin, Hakan, (2014), “Malatya Büyükşehir Belediyesi: Arakentten Bütüncente Bir Dönüşüm Hikâyesi”, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 1, Özel Sayı, ss:77-87.
- Erat, Veysel, (2016), “Mahalli İdare Birimi Olarak Köyler ve 6360 Sayılı Yasanın Etkileri”, BEU Akademik İzdüşüm Dergisi, Cilt:1. Sayı:1. Eylül, ss:87-98.
- Erdagöz, Özcan,(2012), “Mahalle Yönetimi ve Geleceği”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, S.1, ss:59-101.
- Ergenç, Özer, (1984), “Osmanlı Şehrindeki Mahallenin İşlev ve Nitelikleri Üzerine”, Osmanlı Araştırmaları, Sayı:4, ss.69-78.
- Gezgüç, Gözde Müşerref, Aldemir, Ceray, Uzun, Turgay, (2015), “6360 Sayılı Kanun ve Muğla Örneği”, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 3, Sayı: 18, Aralık, ss:461-477.
- Göküş, Mehmet, Alptürker, Hakan, (2016), “6360 Sayılı Yasa ile Köy Yönetiminden Mahalle Yönetimine Geçiş Sonrası Etkin Hizmet Sunumuna İlişkin Muhtarların Görüşü: Silifke Köyleri Örneği”, Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi, Sayı:11, ss:67-86.
- Günel, Alpay, vd., (2014), “6360 Sayılı Yasanın Yerelleşme Bağlamında Değerlendirilmesi”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:19, Sayı:3, ss:55-70.

- Gürbüz, Mehmet vd., (2014), “Büyükşehir Belediye Kanunu’nun Kahramanmaraş İli Ölçeğinde Analizi” Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 1, Özel Sayı, ss:102-135.
- İnalçık, Halil, Göyünç, Nejat, (1984), Osmanlı Araştırmaları IV, İstanbul, Enderun Kitabevi.
- Karaaslan, Mehmet, (2012-2013), “Nasıl Bir Yerel Yönetim? 6360 Sayılı Kanun Üzerine Bir Değerlendirme”, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:17-18, Sayı:26-27-28-29, ss:123-162.
- Kavruk, Hikmet, (2004), Köy ve Mahalle: Yerleşim ve Yönetim Birimi Kitabı, 1.Baskı, Odak Yayınları, Ankara.
- Kavruk, Hikmet, (2018), Mahalle Yerleşimi ve Yönetimi, Nobel Yayınları, 1.Basım, Ankara.
- Kılınç Ürkmez, Gökçen, Zengin Çelik, Hayat, (2016), “6360 Sayılı Yasayla Mekânsal İlişki Sisteminin Kır-Kent İkileminde Yeniden Yapılanışı ve Yerel Yönetimler: Kayseri İli Örneği Çağdaş Yerel Yönetimler,” y.y. Cilt:25, Sayı:3, Temmuz, ss:69-94.
- Olgun Susta, Gülce, Gülçubuk, Bülent, (2016), “Kırsalın Dönüşümünde Fırsat ve Tehditleriyle Yeni Büyükşehir Yasası’nın Analizi”, XII. Tarım Ekonomisi Kongresi, ss:1059-1068.
- Ortaylı, İlber, (2011), Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri (1840-1880), Sayı.178, Türk Tarih Kurumu, 2. Baskı (Tıpkı Basım), Ankara.
- Ortaylı, İlber, (2001), Osmanlı Toplumunda Aile, İstanbul, Pan Yayıncılık.
- Ökmen, Mustafa, Arslan, Recep, (2014), “Türkiye’de 6360 Sayılı Yasa İle Yeni Kurulan Büyükşehir Belediyeleri: Manisa Büyükşehir Belediyesi Örneği”, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 1, Özel Sayı, ss:88-101.
- Ömürgönülşen, Uğur, Sadioğlu, Uğur, “Mahalle Yönetiminin Dönüşümü ve Bütünşehir Modelinde Yeniden Yorumlanması”, XII. Kamu Yönetimi Forumu: Kamu Yönetiminde Değişim, Adnan Menderes Üniversitesi, 12-14 Eylül 2014, Kuşadası, Aydın.
- Tekin, Ömer Faruk, (2016a), “6360 Sayılı Yasanın Büyükşehirlere Bağlı İlçeler Bağlamında Getirdiği Değişim: Bozkır İlçesi Örneği”, Uluslararası Sempozyum: Geçmişten Günümüze Bozkır, y.y, ss:1245-1262.
- Tekin, Ömer Faruk, Söylemez, Adnan, (2016b), “Türkiye’de Büyükşehir Yönetimi ve 6360 Sayılı Yasanın Getirdiği Değişim: Konya Örneği”, Kamu Yönetiminde Değişimin Yönü ve Etkileri (KAYFOR 13 Bildiri Kitabı), Konya, ss: 1435-1449.
- Türk Dil Kurumu (TDK), Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlüğü, http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bilimsanat&view=bilimsanat&kategori=terim&elimeget=MAHALLE&hngget=md, (Erişim Tarihi:10.05.2019).
- Yel, Ali Murat, Küçükaşçı, Mustafa Sabri, (2003), “Mahalle”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cilt:27, Ankara, ss:91-99.
- Yıldırım, Uğur, Gül, Zehra, Akın, Soner, (2015), “İl Mülki Sınırı Büyükşehir Belediye Modelinin Getirdiği Yenilikler”, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, Ağustos, 10(2), ss:205-229.
- Yıldız Özsalmanlı, Ayşe, (2014), “Muğla Kenti ve Muğla Büyükşehir Belediyesi Yönetimi”, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 1, Özel Sayı, ss:136-159.